

Pentru prima dată, Comunitatea Evreilor din Roman a comemorat victimele „Trenului morții“

Participanții au evocat personalitatea celei ce a fost **VIORICA AGARICI**, distinsă postum cu titlul de „Drept între Popoare“

Pentru prima dată, Comunitatea Evreilor din Roman, la care s-au alăturat și enoriași din Bacău și Piatra Neamț, precum și reprezentanți ai autorităților locale, a comemorat victimele „Trenului morții“, pe cei care și-au pierdut viața pe ruta Iași-Călărași. În Cimitrul Evreiesc din Roman se află gropile comune ale celor care au fost aruncați din acest „Tren al morții“, la Mircești, Iugan și Roman, fiind înhumate aici 415 victime.

Deschizând ceremoniile, președintele comunității din Roman, **IANCU WECHSLER**, a evocat clipele tragice din acea zi de 3 iulie 1941, când în gara Roman a sosit garnitura de tren ce se îndrepta spre Călărași, în care se aflau înghesuși evrei, în condiții inumane, fără hrană sau apă, cei vii alături de cei morți. Președinta „Crucii Roșii“ din Roman, dna Viorica Agarici, depunând eforturi de-a dreptul supraomenești, a reușit să oprească trenul și să-l țină acolo o zi și o noapte, timp în care, cu ajutorul comunității evreiești și al unor membri ai „Crucii Roșii“, cei ce se aflau în tren au fost spălați, li s-a dat hrană și apă, au fost scoși morții - o parte dintre ei au fost aruncați pe lângă liniile ferate de la Mircești și Iugan -, după care și-au continuat drumul spre Călărași. Datorită acestei intervenții, doar câteva persoane și-au mai pierdut viața pe drum. Iancu Wechsler a evocat bunele relații dintre evreii și românii din Roman, de-a lungul vremii, fapt atestat și de comportamentul populației în acele momente grele. Astăzi, din 7.000 de evrei cât număra comunitatea în perioada interbelică, au rămas doar 52, dar se păstrează tradițiile, spiritul iudaic. Se mențin relațiile bune cu populația, cu autoritățile, primarul orașului, ing. **Dan Ioan Căpușan**, fiind prezent la toate evenimentele importante

organizate de comunitate, cum este și cel de-acum. F.C.E.R. - a mai spus vorbitorul - a ajutat Societatea Culturală „Roman Mușat“ din localitate să editeze o broșură despre ceea ce a făcut Viorica Agarici, intitulată „Doamna și «Trenul morții»“. Viorica Agarici, care la

bătrânețe a fost ajutat de comunitatea evreiască, a primit postum titlul de „Drept între Popoare“

Primarul Romanului, ing. **DAN IOAN CĂPUȘAN**, a evocat, la rândul său, faptele Vioricăi Agarici. „Suntem mândri că un cetățean al orașului nostru a avut curajul să sfideze moartea pentru a-și salva semenii“ - a arătat vorbitorul, care a descris acțiunea înfăptuită de președinta „Crucii Roșii“ împreună cu colaboratorii ei. „Aproape 1.000 de oameni îi datorează viața acestei eroine românești și, drept recunoaștere, în gara Roman se află un bust al ei, iar pe Aleea «Dreptilor între Popoare» din Ierusalim se află înscris și numele ei“ - a mai spus primarul orașului. Fapta dnei Agarici demonstrează că neamul românesc nu a fost niciodată nici antisemit, nici rasist - a subliniat ing. Căpușan.

IULIA BUTNARIU, cercetătoare la Muzeul de Istorie, a evocat atitudinea discriminatorie pe care regimurile anterioare au adoptat-o față de străini, alogeni, minorități. În acest context se înscrie și tragicul episod al „Trenurilor morții“. „Gestul profund uman al președintei «Crucii Roșii» locale, dna Agarici, a avut alături reacția celorlalți, de compasiune și sprijin. Astfel că semnificația actului o găsim nu numai într-o conjunctură de moment, ci își are rădăcinile în conștiința de secole a evreilor cu majoritarii români“ - a spus vorbitoarea.

Dr. AUREL VAINER, deputat al F.C.E.R. în

Parlamentul României, a calificat Romanul din perioada Holocaustului drept o „oază de omenie“, iar fapta Vioricăi Agarici, care ar putea fi asemănată cu loana d'Arc - expresia comportamentului comunității românești din Roman. „Viorica Agarici era o femeie cu multă gingășie, cu o mare capacitate de acțiune. Ea nu numai că a oprit trenul, dar i-a convins pe cei din Roman să se ocupe de cei aflați în tren în condiții cumplite. Această zi și jumătate a însemnat enorm și ilustrează o frumoasă pagină de conștiință între români și evrei“ - a subliniat domnia-sa. Referindu-se la participarea la Reuniunea de la Cordoba împotriva antisemitismului și la întâlnirea cu reprezentanții organizațiilor evreiești din S.U.A., precum și la solidaritatea evreilor din Israel și din întreaga lume, de care ne bucurăm și noi, vorbitorul a subliniat: „Nu suntem singuri în lume și aceasta este o garanție că astfel de evenimente tragice, cum a fost Holocaustul, nu se vor mai repeta“.

Ceremoniile s-au încheiat cu rostirea unui **Kadiș** de către **Rabinul ABRAHAM EHRENFELD**.

EVA GALAMBOS

„Ura a fost arma care a provocat Holocaustul“

Urmare din pag. 3

S-a încheiat oare Holocaustul - s-a întrebat prof. dr. **VASILE BURLUI**, rectorul Universității de Medicină și Farmacie din Iași. „Avem datoria să ne întrebăm când a început Holocaustul și când s-a încheiat, dacă s-a încheiat, întrebare susținută de faptul că, ici și colo, asemenea idei pot să renască și nu numai la noi ci și în alte țări. Această întrebare justifică și rememorarea anuală a pogromului de la Iași. Mulți și-au cerut scuze pentru cele întâmplate, dar, din păcate, nu mai avem cui și, oricum, scuzele nu acoperă crimele comise“ - a apreciat prof. Burlui. Vorbind despre ceea ce a simțit când a avut posibilitatea să viziteze un lagăr din Germania, prof. **VASILE OPREA**, rectorul Universității „Al. I. Cuza“, a arătat că acolo ar trebui aduși toți cei ce pun sub semnul întrebării existența acestor lagăre. Iașiul are o obligație morală față de evreii cu care a conviețuit și conviețuiește de atâtea vreme și concretizarea acestei obligații este Centrul Special de Studii Evreiești, de cultură evreiască, deschis la Iași, proiect de care a răspuns actualul ministru de externe, Mihai Răzvan Ungureanu, el însuși un iudaist. Convingerea vorbitorului este că, și datorită acestui Centru, istoria și evenimentele legate de viața evreilor ieșeni vor fi prezentate așa cum au fost ele.

Un moment emoționant a fost oferit de prof. **CAMELIA NISTOR**, care a dat citire poeziei *Frații evrei*: „Nu se poate uita Holocaustul / O calamitate pentru evrei, a fost / Făcut cu bună știință de Ei, / Acei mișei, care au secerat mii de Evrei. / De ce nu s-au întors la casele lor / Acei oameni nevinovați, mânați cu pistoalele / spre acea Golgotă a lor! / Fără să fi greșit, măcar cu o vorbă“ - a deplâns poeta soarta victimelor.

Participanții la adunarea comemorativă au ținut un moment de reculegere la mormintele militarilor evreii căzuți în primul război mondial și s-au îndreptat apoi spre monumentul înălțat la gropile comune unde au fost înhumate victimele pogromului și „Trenurilor morții“.

În cadrul unei scurte ceremonii religioase, **Rabinul ABRAHAM EHRENFELD** a rostit rugăciunile „El Maale Rahamim“ și „Kadiș“.

Urmare din pag. 3

Ceea ce s-a relevat la această conferință a fost că embrionul unor violențe asemănătoare cu cele care au dus la Holocaust există în multe țări, inclusiv în cele est-europene după schimbările din 1989. Pe fondul libertății de expresie au apărut diferite opinii, curente, foarte clar lizibile. Internetul este unul dintre mijloacele care vehiculează idei antisemite. Eu cred că situația de azi diferă de ceea ce a fost înainte de cel de-al doilea război mondial, deoarece există un sentiment de solidarizare important, lucru pe care l-am constatat cu prilejul întâlnirii mele cu evreii din S.U.A., participând la o conferință a evreilor americani, precum și la O.N.U. Lumea evreiască nu stă cu mâinile în sân și face eforturi pentru a preîntâmpina orice lucru care ar duce la catastrofa umanitară care a constituit-o genocidul evreilor, Holocaustul, Shoahul“. Dr. Aurel Vainer s-a referit la cuvintele rostite la Cordoba de dna Simone Veil, supraviețuitoare a Auschwitz-ului, om politic european de mare prestigiu și președintele Fundației „Șoah“, care a considerat că „memoria nu este doar monopolul copiilor victimelor și apanajul copiilor ucigașilor. Ea trebuie să fie o permanență a întregii omeniri, iar această memorie trebuie să ne conducă pe toți, evrei și neevrei, la o luptă consistentă împotriva antisemitismului și intoleranței.

Simone Veil - a mai spus vorbitorul - a cerut o vigilență sporită împotriva intrării pe scenă a elementelor care ar provoca ceva asemănător cu ceea ce a fost Holocaustul. Pe de altă parte, deputatul dr. Aurel Vainer a relatat despre eforturile depuse în Parlamentul român pentru transformarea în lege a Ordonanței Guvernului nr. 31/2002, care pedepsește actele antisemite și xenofobe, exprimându-și speranța că în septembrie se va vota forma finală a acesteia și atunci „vom putea acționa pe un temel legal și foarte solid“ împotriva celor care încalcă această lege. De asemenea, el s-a referit la un articol apărut recent în revista „Transilvania“, din Sibiu, despre Holocaustul în România, care propagă teze negaționiste - respectiv, că în România nu ar fi fost Holocaust, ci doar „mici incidente împotriva evreilor“. „Este reprobabil ca într-un mediu universitar ca Sibiu să apară astfel de articole“ - a declarat dr. Aurel Vainer. În același timp, el a ținut să menționeze că, într-o scrisoare care i-a fost adresată în calitate de deputat, rectorul Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu s-a disociat în totalitate de acest act, cerând scuze comunității evreiești. „Antisemitismul este ușa de intrare a celor mai retrograde idei și curente care duc la negarea a ceea ce este esențial pentru om - viața. Oamenii care nu au avut nici o vină au murit numai fiindcă erau evrei“ - a mai spus vorbitorul. Precizând că este convins că aici, la Iași, antisemitismul nu este de dorit, și nu numai de către evrei, dr. Aurel Vainer s-a alăturat propunerii formulate de prof. Silviu Sanie, de a se fixa plăcuțe cu numele celor înhumate pe mormintele comune din cimitir.

Prof. dr. OTTO ADLER, președintele Asociației Evreilor din România Victime ale Holocaustului

Cei ce ne urăsc trebuie să fie izolați

urăsc trebuie izolați prin însăși atitudinea noastră. Iar pentru cei ce n-au înțeles, rămâne arma adevărului“ - a afirmat vorbitorul. „Un eșec al acestei lupte va duce în ultimă instanță la ceea ce i s-a întâmplat lui Corah și adepților lui, care - deoarece nu au vrut să asculte de glasul adevărului - au fost pedepsiți de furia divină care a deschis pământul și hăul i-a înghițit“ - a conchis prof. Otto Adler.

Rabinul ABRAHAM EHRENFELD

Ne rugăm pentru sufletele celor morți în chinuri groaznice

„...Anul 2004 a fost cel în care s-au recunoscut oficial adevărurile crimelor comise împotriva evreilor români și s-a stabilit o «Zi a Holocaustului» în România. E o consolare, iar această măsură ar putea fi un exemplu și pentru alte țări. Dar recunoașterea trebuie să fie și o chemare la atenție, ca manifestările de antisemitism, care mai există și care pot duce la un nou Holocaust, să fie cunoscute și pedepsite. Deși există «Ziua Holocaustului», ne adunăm, totuși, după calendarul iudaic, la comemorare - «Iarțait» -, în care ne rugăm pentru sufletele celor morți în chinuri groaznice... Să fim atenți când Răul apare și să luptăm să dispară din viața noastră. Iar pentru sufletele martirilor noștri, «Tie Nisnatam Tărura Bitror Ahaim» - «Amintirea lor să fie veșnic binecuvântată“ - a spus, în cuvântul său, Rabinul Ehrenfeld.

Momente solemne la PODU ILOAIEI și TÂRGU FRUMOS

Membrii comunității ieșene au participat la slujbele religioase ținute de Rabinul **Abraham Ehrenfeld** la cele două monumente de la Podu Iloaiei și Târgu Frumos, unde, în gropile comune, sunt înmormântate victimele „Trenurilor morții“. S-a rostit **Kadiș** și **El Maale Rahamim** și s-au aprins lumânări în memoria celor uciși în acele zile cumplite.